

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

Chuyên ngành: Quản lý Văn hóa

ĐỀ TÀI:

TÌM HIỂU VỀ LỄ HỘI HÀNG BUA
XÃ CHÂU TIẾN, HUYỆN QUỲ CHÂU,
TỈNH NGHỆ AN

Giảng viên hướng dẫn : TS. Cao Đức Hải

Sinh viên thực hiện : Nguyễn Thị Việt Linh

Lớp : QLVH 8A. Khóa học 2007-2011

HÀ NỘI – 2011

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	3
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	5
3. Mục đích nghiên cứu.....	6
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	6
5. Phương pháp nghiên cứu.....	6
6. Đóng góp của đề tài.....	7
7. Bố cục của khóa luận	7
Chương 1: TỔNG QUAN VỀ NGƯỜI THÁI Ở XÃ CHÂU TIẾN, HUYỆN QUỲ CHÂU, TỈNH NGHỆ AN.....	8
1.1Đôi nét về huyện Quỳnh Châu, tỉnh Nghệ An.....	8
1.2 Người Thái ở xã Châu Tiến, huyện Quỳnh Châu, tỉnh Nghệ An	10
1.3 Các đặc điểm về người Thái xã Châu Tiến, Huyện Quỳnh Châu, tỉnh Nghệ An	12
<i>1.3.1 Kinh tế người Thái ở xã Châu Tiến, huyện Quỳnh Châu, tỉnh Nghệ An</i>	<i>12</i>
<i>1.3.2 Văn hóa của người Thái xã Châu Cường, huyện Quỳnh Châu, tỉnh Nghệ An</i>	<i>16</i>
Chương 2: KHẢO SÁT LỄ HỘI HANG BUA.....	31
2.1 Truyền thuyết về Hang Bua	31
2.2 Miêu tả diễn trình của lễ hội Hang Bua xưa	38
2.3 Miêu tả diễn trình của lễ hội Hang Bua nay	40
<i>2.3.1 Phần nghi lễ.....</i>	<i>40</i>
<i>2.3.2Một số các trò chơi dân gian trong phần hội.....</i>	<i>46</i>
Chương 3: MỘT SỐ Ý KIẾN VỀ GIẢI PHÁP BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA CỦA LỄ HỘI HANG BUA.....	54
3.1 Đánh giá giá trị văn hóa của lễ hội Hang Bua	54
<i>3.1.1 Chức năng của lễ hội Hang Bua với đời sống xã hội</i>	<i>54</i>
<i>3.1.2 Vai trò của lễ hội Hang Bua đối với văn hóa nghệ thuật</i>	<i>56</i>
<i>3.1.3 Vai trò của lễ hội đối với kinh tế.....</i>	<i>57</i>
3.2 Một số ý kiến về giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của lễ hội Hang Bua	58
KẾT LUẬN	64
TÀI LIỆU THAM KHẢO	65

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Văn hóa, theo Hồ Chí Minh có vai trò to lớn trong đời sống của mỗi quốc gia dân tộc, văn hóa là linh hồn, bản sắc dân tộc. Hồ Chí Minh cho rằng, văn hóa không thể tách rời với quốc gia dân tộc, văn hóa trước hết là văn hóa của một dân tộc, nó mang tâm hồn, diện mạo dân tộc, đó chính là bản sắc dân tộc của văn hóa.

Ngày nay, toàn cầu hóa không còn là hiện tượng mới mẻ; nó là một xu thế khách quan mà mọi dân tộc, dù muốn hay không cũng đều chịu sự tác động của nó. Toàn cầu hóa đang đưa lối sống Phương Tây vào nước ta. Lối sống ấy, một mặt, tác động tích cực đến việc làm thay đổi lối sống khép kín, cam chịu, phụ thuộc, ỷ lại vốn có của người Việt Nam sang một lối sống cởi mở, năng động, tự lập, dám chịu trách nhiệm, phù hợp với xu thế thời đại. Mặt khác nó cũng có những tác động tiêu cực ảnh hưởng trực tiếp tới nền văn hóa. Nó làm thay đổi nhận thức và cái nhìn của một số bộ phận người dân trong xã hội.

Đảng ta đã đề ra những nhiệm vụ cụ thể trong sự nghiệp xây dựng văn hóa Việt Nam, trong đó có nhiệm vụ bảo tồn, kế thừa, phát huy các di sản văn hóa, các giá trị văn hóa truyền thống. Nghiên cứu, sưu tầm, tập hợp giáo dục sâu rộng những đạo lý dân tộc tốt đẹp thông qua di sản văn hóa phong phú do cha ông để lại, đó là nghĩa vụ, trách nhiệm của toàn Đảng toàn dân ta.

Lễ hội truyền thống là loại hình sinh hoạt văn hoá cộng đồng phổ biến và đậm đà bản sắc dân tộc, là tài sản vô giá trong kho tàng di sản văn hóa phi vật thể, là sản phẩm tinh thần của người dân được hình thành và phát triển trong quá trình lịch sử; có giá trị đặc biệt trong sự cố kết cộng đồng ngày càng bền chặt hơn; đồng thời, là cầu nối giữa quá khứ với hiện tại, là hình thức giáo dục, chuyển giao cho các thế hệ sau hiểu được công lao của tổ tiên, tỏ lòng tri

ân công đức của các vị anh hùng dân tộc, các bậc tiền bối đã có công dựng nước, giữ nước và đấu tranh giải phóng dân tộc. Việc tổ chức lễ hội truyền thống còn góp phần tích cực trong giao lưu với các nền văn hóa thế giới, tạo nền tảng vững chắc cho văn hoá Việt Nam có sức mạnh chống lại sự ảnh hưởng tiêu cực của văn hoá ngoại lai.

Lễ hội là một loại hình sinh hoạt cộng đồng được tổ chức theo phương pháp cảnh diễn hóa (sân khấu hóa) với nhiều nội dung, hình thức phong phú nhằm vừa tôn vinh những giá trị thiêng liêng, vừa thỏa mãn các nhu cầu văn hóa tinh thần của con người và góp phần thắt chặt các quan hệ xã hội. Là một hình thức sinh hoạt văn hóa tổng hợp, lễ hội được cấu thành bởi hai yếu tố lễ và hội, tương ứng với các mặt: tinh thần, tôn giáo - tín ngưỡng, linh thiêng là yếu tố lễ; vật chất, văn hóa-nghệ thuật, đời thường là yếu tố hội, cả hai yếu tố gắn bó, hòa quyện với nhau không thể bỏ đi một yếu tố nào mà không làm mất đi bản thân nó. Lễ và hội hướng con người tới “cái thiêng” và gắn bó con người lại với nhau, có sức hấp dẫn lôi cuốn các tầng lớp xã hội, trở thành một nhu cầu, một khát vọng của nhân dân trong nhiều thế kỷ.

Lễ hội là hoạt động phản ánh rõ nét nhất những sinh hoạt văn hoá của một cộng đồng cư dân trong một không gian cụ thể và là môi trường tốt nhất để lưu giữ những giá trị truyền thống qua các thời đại. Mỗi vùng miền đều có những nét văn hóa độc đáo riêng tạo nên một tổng thể nền văn hóa Việt Nam phong phú và đa dạng mang đậm tính dân tộc.

Nghệ An là một vùng đất được biết đến với nhiều truyền thống tốt đẹp. Chính vì vậy ở Nghệ An có rất nhiều lễ hội lớn nhỏ khác nhau nằm rải rác ở nhiều địa phương. Mỗi lễ hội đều thể hiện được những nét độc đáo riêng của văn hóa vùng miền đó. Nhắc tới lễ hội ở Nghệ An thì không thể không nhắc tới lễ hội Hang Bua một huyện miền núi nằm ở phía Tây Nghệ An. Lễ hội Hang Bua là một sinh hoạt tín ngưỡng, văn hóa cộng đồng, biểu hiện rõ nét

sắc thái của địa phương và là nơi lưu giữ những giá trị văn hoá truyền thống, là dịp để con người gửi gắm bao ước mơ khát vọng về một cuộc sống bình an và hạnh phúc.

Nghiên cứu về lễ hội Hang Bua nhằm làm rõ vai trò và vị trí của nó trong đời sống văn hoá của cư dân trong vùng. Đối với mỗi người dân tộc Thái, đây luôn là nơi hướng về trong tâm thức, cúng tế thần linh, tạ ơn những vị thần đã giúp người dân mùa màng bội thu... với các nghi lễ phồn thực, nơi nam thanh nữ tú tụ hội hẹn hò nhau kết duyên vợ chồng. Không những thế lễ hội Hang Bua còn là sân chơi để người dân có dịp giao lưu, học hỏi lẫn nhau và là nơi để thu hút sự quan tâm của khách du lịch cũng như là để quảng bá tới khắp mọi miền những nét văn hóa đặc sắc của người Thái nói chung và người Thái ở huyện Quỳnh Châu nói riêng.

Chính vì những lý do trên tôi đã mạnh dạn chọn đề tài “ tìm hiểu về lễ hội Hang Bua ở xã Châu Tiến huyện Quỳnh Châu tỉnh Nghệ An” làm đề tài cho luận văn cử nhân của mình. Mong rằng, qua bài luận văn này sẽ làm rõ thêm những nét văn hóa đặc sắc ở trong lễ hội Hang Bua của người Thái huyện Quỳnh Châu tỉnh Nghệ An.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Nguyễn Văn Huy, Cẩm Trọng(2003), Bức tranh văn hóa các dân tộc Việt Nam có 6 trang viết về dân tộc Thái ở Việt Nam nhưng không nói rõ là người Thái ở vùng đất cụ thể nào .

Đào Đăng Hy(1938), Địa danh Nghệ An. Xuất bản ở Vinh viết về mảnh đất và con người Nghệ An.

Lê Sỹ Giáo(2002), Giao thoa văn hóa và việc xây dựng đời sống văn hóa hiện nay ở các vùng người Thái

Lê Ngọc Thắng(1990) Nghệ thuật trang phục Thái

Ngoài ra còn có những tư liệu khác được biết đến qua một số tạp chí chuyên ngành văn hóa dân gian, tạp chí dân tộc và miền núi, tạp chí văn hóa nghệ thuật

Các trang web: www.dulichviet.info

www.thanglongtours.com/

đều có giới thiệu về địa điểm du lịch là lễ hội Hang Bua.

3. Mục đích nghiên cứu

Dựa trên việc nghiên cứu , phân tích và làm rõ những tài liệu liên quan nhằm hiểu rõ hơn về bản sắc dân tộc Thái ở huyện Quỳnh Châu tỉnh Nghệ An.

Mong muốn tìm ra được những giải pháp tốt nhất để bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa

Giới thiệu về lễ hội Hang Bua một cách sâu sắc và rõ ràng hơn để hy vọng tìm được những sự quan tâm từ tất cả các ban ngành , tổ chức, ...

Góp phần phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu chính là lễ hội Hang Bua ở xã Châu Tiến, huyện Quỳnh Hợp, tỉnh Nghệ An gồm có những nội dung sau:

Truyền thuyết gắn liền với lễ hội

Nét văn hóa đặc sắc của người dân tộc Thái huyện Quỳnh Châu, tỉnh Nghệ An

Phạm vi nghiên cứu là nơi diễn ra lễ hội – xã Châu Tiến, huyện Quỳnh Châu, tỉnh Nghệ An

5. Phương pháp nghiên cứu

Trong bài có sử dụng những phương pháp như: mô tả, so sánh, phân tích tổng hợp, thông kê, phỏng vấn; xem xét phương pháp tiếp cận liên ngành như địa lý học, sử học, văn hóa dân gian, xã hội học.

6. Đóng góp của đề tài

Tìm hiểu về Nghệ An nói chung và dân tộc Thái nói riêng.

Tăng thêm nhận thức về lễ hội đặc biệt là lễ hội Hang Bua. Một lễ hội cổ truyền của dân tộc Thái xã Châu Tiến, huyện Quỳnh Châu, tỉnh Nghệ An.

Khẳng định tầm quan trọng của lễ hội và lễ hội Hang Bua trong xã hội hiện nay.

Từ những kết quả nghiên cứu, đưa ra những giải pháp cần thiết để bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của lễ hội Hang Bua.

7. Bố cục của khóa luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận, khóa luận chia làm ba chương:

Chương 1: Tổng quan về người Thái ở xã Châu Tiến, huyện Quỳnh Châu, tỉnh Nghệ An

Chương 2: khảo sát lễ hội Hang Bua

Chương 3: một số ý kiến về giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của lễ hội hang Bua

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Cao Đức Hải(chủ biên)_ *quản lý lễ hội và sự kiện*.(Nxb Đại học Quốc gia Hà nội, 2010)
2. Hồ Hoàng Hoa_ *Lễ hội, một nét đẹp trong sinh hoạt cộng đồng*.(Nxb Văn hóa Thông tin. 1998)
3. Lê Trung Vũ _ *Lễ hội cổ truyền* .(Nxb Khoa học Xã hội 1992)
4. Lê Trung Vũ_ *Lễ hội trong đời sống nhân dân xưa và nay*.(Nxb Khoa học Xã hội. 1989)
5. Bùi Hoài Sơn - *Quản lý lễ hội truyền thống của người Việt ở châu thổ Bắc Bộ từ năm 1945 đến nay* - Viện Văn hóa Nghệ thuật Việt Nam, 2006.
6. *Bảo tồn lễ hội truyền thống – Nhìn từ góc độ quản lý*. TS Đinh Thị Minh Tuyết (Học viện Hành chính)
7. Sở Du lịch Nghệ An (2005), *Sách hướng dẫn du lịch Nghệ An*, Nxb Nghệ An(2005)
8. Lê Ngọc Thắng, *Nghệ thuật trang phục Thái*, Nxb Văn hóa Dân tộc Hà Nội (1990)
9. Đào Đăng Hy, *Địa dư Tỉnh Nghệ An*, xuất bản tại Vinh - Nghệ An (1938)
10. Hoàng Lương, *Hoa văn Thái*, Nxb Lao động, Hà Nội (2003)